

REKENKAMER ZEIST

Datum 1 mei 2025
Behandeld door Hans Verhorst, secretaris
Onderwerp Aankondiging rekenkameronderzoek naar ondermijning
Bijlage(n) Offerte en onderzoeksvoorstel van Pro Facto

Geachte leden van de raad,

Met deze brief informeren wij u over een nieuw rekenkameronderzoek. Thema van het onderzoek is ondermijning.

Aanleiding

Ondermijning is een steeds groter wordend maatschappelijk probleem, ongrijpbaar en een gevaar voor de samenleving. Kenmerkend voor ondermijning is de verwevenheid tussen of soms zelfs vermenging van de boven- en onderwereld. Daarmee bedoelen we dat criminelen gebruik maken van structuren, voorzieningen en diensten in de bovenwereld om hun criminele activiteiten mogelijk te maken. Denk aan het gebruik van advocaten, makelaars, notarissen, autobedrijven, maar ook van gemeenten, bijvoorbeeld via het uitreiken van vergunningen of identiteitspapieren. Dit leidt ertoe dat ondermijnende criminaliteit het functioneren van de samenleving aantast en dat de integriteit van het openbaar bestuur sluipenderwijs wordt bedreigd. Het thema heeft ook in de gemeente Zeist aandacht. De vraag is of de inzet voldoende is om de kwetsbaarheid voor ondermijning te zien en terug te dringen. Is het beleid effectief genoeg en kan de gemeenteraad hier voldoende op sturen? De focus van het onderzoek ligt dan ook op de bestuurlijke aanpak van ondermijning.

Wat gaan we onderzoeken?

De belangrijkste onderzoeksvraag is:

Wat kan op basis van inzicht in (de aanpak van) ondermijnende praktijken in Zeist worden geconcludeerd over het Zeister ondermijningsbeleid en de uitvoering daarvan en op welke wijze geeft de gemeenteraad mede vorm aan dit beleid?

De beantwoording van de centrale onderzoeksvraag loopt via de volgende onderzoeksthema's en de daarvoor geformuleerde deelonderzoeksvragen:

1. Aard en omvang van ondermijning

- Wat zijn de belangrijkste fenomenen, werkwijzen en markten op het gebied van ondermijning in Zeist?
- Hoe is de informatiepositie van de gemeente Zeist?

2. Beleid

- Welk beleid heeft de gemeente Zeist vastgesteld om georganiseerde (ondermijnende) criminaliteit aan te pakken en welke doelen en activiteiten vloeien voort uit dit beleid?

3. Uitvoering en inzet instrumenten

- Zijn de organisatorische randvoorwaarden aanwezig die noodzakelijk zijn voor een adequate aanpak van ondermijning?
- In welke mate is er gebruik gemaakt van het bestuurlijke instrumentarium en welke andere acties en maatregelen zijn uitgevoerd?
- Welke resultaten zijn behaald en wordt daarmee voldaan aan de doelstellingen van het beleid?
- Welke problemen, knelpunten en kansen zien bewoners, ondernemers en professionals in Zeist als het gaat om de aanpak van ondermijning?

4. Samenwerking

- Hoe verloopt de samenwerking tussen gemeente en haar samenwerkingspartners?
- Hoe vult de gemeente haar regierol in?

REKENKAMER ZEIST

5. Weerbaarheid

- In hoeverre zijn ambtenaren weerbaar tegen ondermijning?
- Hoe zorgt de gemeente er in de praktijk voor dat de kans zo klein mogelijk is dat de organisatie zelf doelwit wordt van ondermijning?

6. Rol van de gemeenteraad

- Hoe is de gemeenteraad betrokken bij het beleid en in welke mate is zij op de hoogte (gebracht) van ondermijnende activiteiten?
- Hoe zorgt de gemeente er in de praktijk voor dat de kans zo klein mogelijk is dat raadsleden doelwit worden van ondermijning?

Uitvoering en planning

De rekenkamer vraagt bureau Pro Facto om het onderzoek uit te voeren. Het bureau is deskundig en ervaren op dit gebied. In de bijgaande offerte van Pro Facto is gedetailleerd uitgewerkt hoe de onderzoekers de vragen willen beantwoorden. De onderzoekers zullen hiervoor documenten en kwantitatieve gegevens bestuderen en gesprekken voeren met betrokkenen binnen en buiten de gemeentelijke organisatie. Ook zullen ze zo mogelijk meelopen met controles en/of aansluiten bij een ondermijningsoverleg en worden groeps gesprekken gevoerd met ambtenaren en raadsleden.

De begeleidingscommissie bestaat namens de rekenkamer uit Daniëlle Fictorie (voorzitter) en Hans Verhorst (secretaris). Het onderzoek gaat in mei 2025 van start. We streven ernaar u de uitkomsten van het onderzoek in de loop van komend najaar te kunnen aanbieden.

Meer informatie?

Meer informatie over het onderzoek vindt u in bijgaand onderzoeksvoorstel van Pro Facto.

Het College van B&W en het DT zijn ook per brief geïnformeerd. Voor vragen, opmerkingen of suggesties kunt u uiteraard altijd contact met ons opnemen (rekenkamer@zeist.nl).

Daniëlle Fictorie
Voorzitter Rekenkamer Zeist